



Powiat Lubiński

Załącznik do uchwały nr LXI/464/2024
Rady Powiatu Lubińskiego
z dnia 29 lutego 2024 r.

**POWIATOWY PROGRAM PROMOWANIA I WDROŻENIA
PRAWIDŁOWYCH METOD WYCHOWAWCZYCH
W STOSUNKU DO DZIECI W RODZINACH ZAGROŻONYCH
PRZEMOCĄ DOMOWĄ
W POWIECIE LUBIŃSKIM
NA LATA 2024-2030**

Opracowanie:
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubinie

*ul. Składowa 3, 59-300 Lubin
tel. 76 847 96 91, e-mail: pcpr@powiat-lubin.pl*



SPIS TREŚCI

Wstęp.....	3
I. Podstawy prawne programu.....	4
II. Uzasadnienie wprowadzenia programu.....	5
III. Charakterystyka powiatu lubińskiego.....	7
IV. Diagnoza problemu nieprawidłowego sprawowania funkcji opiekuńczo-wychowawczej na terenie powiatu lubińskiego.....	9
1. Dysfunkcyjne rodziny a kształtowanie się zachowań dziecka.....	10
2. Przemoc domowa.....	11
3. Uzależnienia.....	16
4. Zaniedbanie, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodziny.....	18
5. Rodzina, w której występuje ciężka choroba.....	21
6. Kryzys związany z rozstaniem rodziców (<i>konflikty w rodzinie między rodzicami oraz między rodzicem a dzieckiem</i>).....	21
7. Przestępczość rodziców.....	23
V. Symptomy dziecka krzywdzonego.....	24
VI. Cel główny programu.....	25
1. Cele szczegółowe.....	25
VII. Zasoby instytucjonalne.....	29
VIII. Adresaci programu.....	29
IX. Prognozowane efekty realizacji programu.....	30
X. Ramy finansowania.....	30
XI. Monitoring i ewaluacja.....	31
XII. Spis tabel i wykresów.....	32



WSTĘP

Podstawową komórką społeczeństwa jest rodzina. Rodzina to także naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych. Rodzina ma służyć prawidłowemu rozwojowi zarówno w sferze fizycznej, intelektualnej, jak i psychicznej. Powinna gwarantować atmosferę szczęścia, miłości i zrozumienia, aby dzieci mogły harmonijnie się rozwijać i osiągnąć w przyszłości samodzielność życiową. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. wskazuje, iż instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej. Na straży praw dziecka określonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stoi Rzecznik Praw Dziecka, który podejmuje działania na rzecz zapewnienia dziecku pełnego rozwoju, z poszanowaniem jego godności i podmiotowości. Deklaracja Praw Dziecka Uchwalona przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 20 listopada 1959 roku uznaje, iż ludzkość powinna dać dziecku to, co ma najlepszego, w związku z czym stwierdza, że *„dziecko, z powodu niedojrzałości fizycznej i umysłowej wymaga szczególnej opieki i troski, a także odpowiedniej opieki prawnej (...)”*. Ponadto Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 72 nakłada na organy władzy publicznej obowiązek ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dlatego też zasadne jest wdrażanie i systematycznie stosowanie oddziaływań mających na celu wspieranie rodziców bądź opiekunów w prawidłowym wykonywaniu ich funkcji wobec dzieci.



I. PODSTAWY PRAWNE

Instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką zarówno w Polsce, jak i w innych państwach na całym świecie, czego wyrazem są podejmowane działania przez władze państw oraz organizacje międzynarodowe. Dziecko, jako istota ludzka musi być traktowane w sposób szczególny i pozbawiony jakichkolwiek oddziaływań w formie przemocy.

Do aktów międzynarodowych, które określają kanon zasad etycznych i standardów międzynarodowych postępowania wobec dzieci, w szczególności należą:

1. Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.;
2. Deklaracja Praw Dziecka Uchwalona przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 20 listopada 1959 roku.

Krajowymi aktami regulującymi wdrożenie programu są:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.;
2. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (*Ustawa z dnia 25 lutego 1964r.*);
3. Kodeks karny (*Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r.*);
4. Kodeks postępowania karnego (*Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r.*);
5. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej (*Ustawa z dnia 29 lipca 2005r.*);
6. Ustawa o pomocy społecznej (*Ustawa z dnia 12 marca 2004r.*);
7. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (*Ustawa z dnia 26 października 1982r.*);
8. Ustawa o Rzeczniku Praw Dziecka (*Ustawa z dnia 6 stycznia 2000 r.*);

Ponadto Powiatowy Program Promowania i Wdrożenia Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą Domową w Powiecie Lubińskim na lata 2024-2030 jest spójny m.in. z:

- Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030, którego celem jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce;



- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2023, którego celem głównym jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej, w tym realizacja celów ustawowych oraz wskazanych w Programie w zakresie profilaktyki, ochrony i pomocy osobom dotkniętym przemocą domową, oddziaływań na osoby stosujące przemoc domową, a także podnoszenia kompetencji kadr i służb realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy;
- Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Województwa Dolnośląskiego na lata 2021-2030, którego głównym celem jest ograniczenie skali występowania przemocy domowej w województwie dolnośląskim. Udoskonalenie rozwiązań i narzędzi służących przeciwdziałaniu przemocy domowej. Budowa i wzmacnianie systemu przeciwdziałania przemocy domowej;
- Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubińskim na lata 2024-2030;
- Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Powiecie Lubińskim na lata 2024-2030.

II. UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych powiatu należy w szczególności *opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową*

Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej.

Do zadań powiatu, dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej, należy:

- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej;
- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;



- opracowywanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

Niniejszy dokument stanowi wypełnienie jednego ze wskazań ustawy, pozwalając na dokonanie szczegółowej analizy problemu oraz na zaprezentowanie prawidłowych metod wychowawczych społeczności lokalnej, jaką tworzą na co dzień mieszkańcy powiatu lubińskiego. Powiatowy program promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową na lata 2024-2030 jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji Powiatowego programu promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w latach 2017-2023.



III. CHARAKTERYSTYKA POWIATU LUBIŃSKIEGO

Powiat lubiński został utworzony w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej. Położony jest w północnej części województwa dolnośląskiego w sąsiedztwie województwa lubuskiego, wielkopolskiego i opolskiego. Siedzibą jego władz jest miasto Lubin. Powiat graniczy z pięcioma innymi powiatami: legnickim, wołowskim, górowskim, głogowskim i polkowickim. Jego łączna powierzchnia wynosi 712 km², a w jego skład wchodzi dwie gminy wiejskie: Lubin i Rudna, jedna miejsko-wiejska: Ścinawa oraz miasto Lubin.

Rys. Nr 1. Mapa powiatu lubińskiego



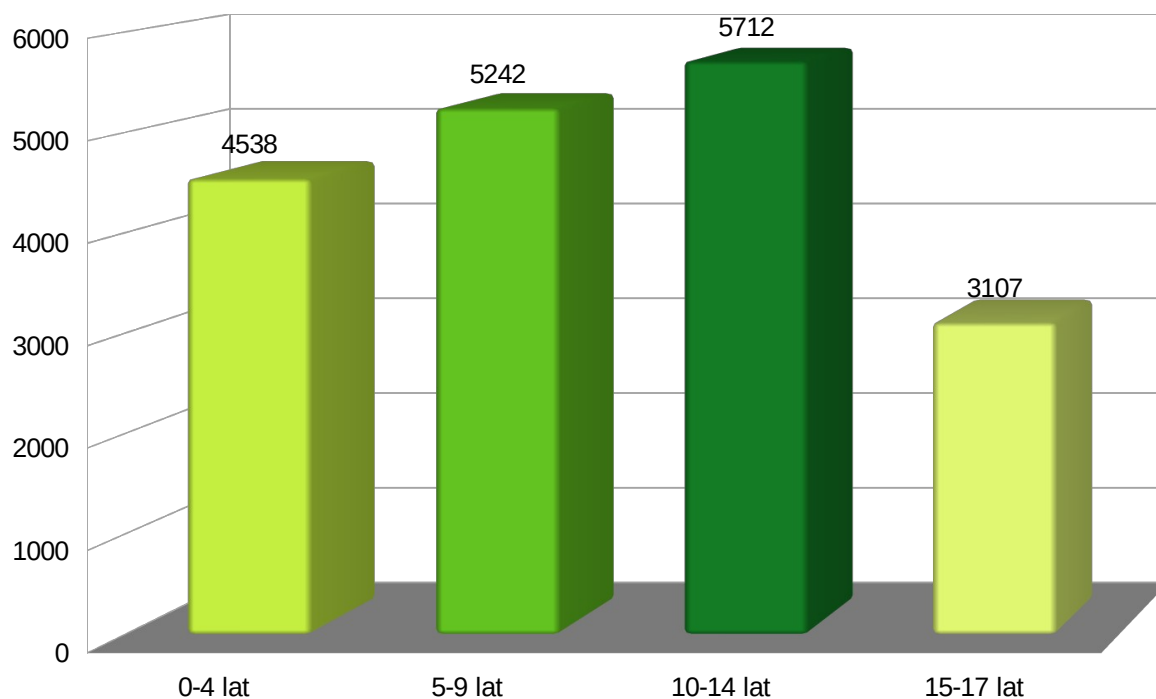
Źródło: Raport o stanie Powiatu Lubińskiego za 2022 rok



Na podstawie analizy struktury demograficznej określić można aktualny stan społeczeństwa powiatu lubińskiego. Na dzień 31.12.2022 roku liczba ludności wynosiła 103 426 osób. Przewagę w powiecie stanowią kobiety – ich udział wyniósł 52% w 2022 roku. Według danych GUS, w 2022 roku w porównaniu do roku poprzedniego w powiecie lubińskim, w tym w Mieście Lubin, a także w Gminie Ścinawa nastąpił spadek liczby mieszkańców. Natomiast w Gminie Lubin i w Gminie Rudna nastąpiło zwiększenie się liczby mieszkańców. W powiecie lubińskim urodziło się w 2022 roku 731 dzieci. Liczba zgonów w 2022 roku wyniosła 1195. W wyniku czego przyrost naturalny dla powiatu lubińskiego był ujemny i wyniósł: $PN = -464$.

Ponadto analizowano podział mieszkańców powiatu lubińskiego ze względu na ekonomiczne grupy wiekowe tj. wiek przedprodukcyjny, czyli osoby młode do 17 roku życia, wiek produkcyjny, czyli kobiety od 18 do 59 roku życia oraz mężczyźni od 18 do 64 roku życia i wiek poprodukcyjny, w przypadku kobiet powyżej 60 roku życia i mężczyzn powyżej 65 roku życia. Zarówno w powiecie jak i w poszczególnych gminach obserwuje się ciągły wzrost liczby osób starszych. Z informacji Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż dzieci i młodzieży w powiecie lubińskim w 2022 roku było łącznie 18 599. Poniższy wykres obrazuje liczbę dzieci i młodzieży w poszczególnych przedziałach wiekowych zamieszkujących teren powiatu lubińskiego w roku 2022.

Wykres Nr 1: Stan ludności w wieku przedprodukcyjnym w roku 2022



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS- Bank Danych Lokalnych



IV. DIAGNOZA PROBLEMU NIEPRAWIDŁOWEGO SPRAWOWANIA FUNKCJI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ NA TERENIE POWIATU LUBIŃSKIEGO

Przy tworzeniu Powiatowego programu promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w powiecie lubińskim przeprowadzano diagnozę problemu przemocy domowej w rodzinach wymagających wsparcia w prawidłowej realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz dzieci wychowujących się w tych rodzinach.

Do opracowania dokumentu wykorzystano m.in. następujące materiały:

- Raport o stanie Powiatu Lubińskiego za 2022 rok;
- Sprawozdania półroczne i roczne z udzielanych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach;
- Oceny zasobów pomocy społecznej dla poszczególnych gmin;
- Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lubinie za 2022 rok wraz z wykazem potrzeb w zakresie potrzeb pomocy społecznej;
- Sprawozdanie z efektów pracy Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej Powiatowego Ośrodka Pieczy Zastępczej w Lubinie;
- Sprawozdanie Powiatowego Centrum Opieki i Wychowania w Lubinie;
- Sprawozdanie Komendy Powiatowej Policji w Lubinie o stanie porządku i bezpieczeństwa w powiecie lubińskim za rok 2022;
- Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Lubinie;
- Dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego Bank Danych Lokalnych,
- Informacja z realizacji Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubińskim na lata 2017-2023 za rok 2022,
- Informacja z realizacji Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2017-2023 za rok 2022.
- Informacja z realizacji Powiatowego programu promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w powiecie lubińskim na lata 2017-2023 za rok 2022.



1. Dysfunkcyjne rodziny a kształtowanie się zachowań dziecka

Środowisko rodzinne, a szczególnie rodzice, w drodze niezamierzonych oraz często nieświadomych bądź celowych i planowych działań opiekuńczych, wychowawczych i edukacyjnych oddziałują na rozwój dziecka. Do istotnych czynników rodzinnych mających pobudzający bądź hamujący wpływ na rozwój człowieka, należą: wzajemne stosunki emocjonalne między rodzicami i dzieckiem, relacje społeczne, więzi uczuciowe, atmosfera życia rodzinnego, postawy rodzicielskie wobec dziecka, sposób zaspokajania potrzeb psychospołecznych, przyjmowany system opieki, wychowania oraz wartości i tradycje w rodzinie. Nie wszystkie rodziny potrafią bądź posiadają umiejętności organizowania życia rodzinnego w poszanowaniu godności i wartości osobistej każdego członka rodziny.

Dysfunkcje rodziny powodują m.in.:

- przemoc fizyczna, emocjonalna, seksualna,
- uzależnienia, zaburzenia osobowości i problemy natury psychologicznej,
- zaniedbanie, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodziny,
- ciężka choroba jednego z rodziców,
- ubóstwo materialne,
- kryzys związany z rozstaniem rodziców,
- konflikty w rodzinie między rodzicami oraz między rodzicem a dzieckiem,
- przestępczość rodziców.

W rodzinach dysfunkcyjnych dzieci często wykazują nieposłuszeństwo wobec rodziców, nauczycieli i rówieśników. Przejawiają duże nasilenie agresji, mają nietrwałą uwagę, problemy z regulacją stresu oraz reagowaniem na strach. Dzieci wychowujące się w rodzinach dysfunkcyjnych mogą przejawiać zachowania patologiczne spowodowane traumatycznymi sytuacjami, których doświadczają w środowisku domowym.



2. Przemoc domowa

Przemoc jest zjawiskiem wszechobecnym. Występuje w różnych środowiskach i sferach życia. We współczesnym świecie jest zjawiskiem coraz bardziej widocznym i niepokojąco narastającym. Przemoc domowa zgodnie z definicją zawartą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej to: *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”*.

Do najczęściej stosowanych form przemocy wobec dzieci należą:

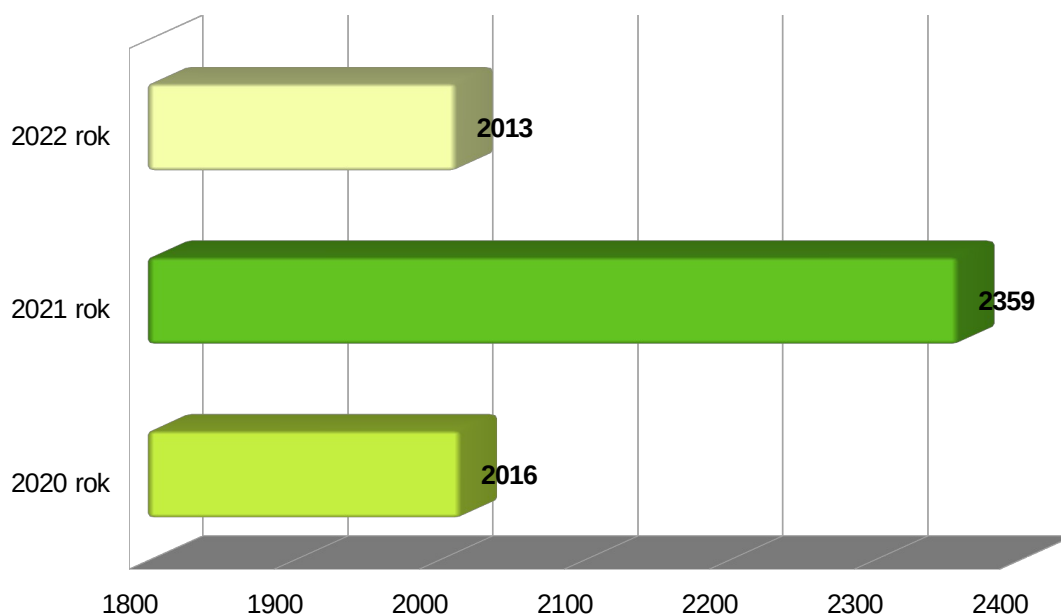
- **Fizyczna:** jest celowym użyciem siły dorosłego przeciwko dziecku, narażając dziecko na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia, np.: *bicie, szarpanie, popychanie*,
- **Emocjonalna/Psychiczna:** to zachowania dorosłych wobec dzieci, które utrudniają zdrowy i sprawny rozwój emocjonalny oraz wyzwalają różnorodne problemy emocjonalne u dziecka oraz wywołują cierpienie lub krzywdę *poprzez: krzyk, wyzwiska, wyśmiewanie*,
- **Seksualna:** to angażowanie dziecka przez dorosłego w jakąkolwiek aktywność seksualną, naruszając jego godność, nietykalność cielesną oraz wolność. Celem tej aktywności jest zaspokojenie potrzeb innej osoby,
- **Zaniedbanie:** celowe bądź nieumyślne niezapewnienie odpowiednich warunków do rozwoju dziecka w sferze fizycznej i emocjonalnej, w ramach środków dostępnych rodzicom lub opiekunom, np.: *niezapewnienie pożywienia, brak poczucia bezpieczeństwa, brak zapewnienia właściwej opieki medycznej*,
- **Cyberprzemoc:** to przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, która istotnie narusza prywatność oraz wzbudza poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia. *Cyberprzemoc może przyjąć formę: wulgarnego wyzywania, szantażowania, zamieszczania niestosownych zdjęć.*



Na podstawie danych statystycznych Komendy Powiatowej Policji w Lubinie skala zjawiska przemocy domowej w powiecie lubińskim przedstawia się następująco:

Liczba przeprowadzonych interwencji domowych przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Lubinie w latach 2020-2022 wyniosła ogółem 6388, największa liczba interwencji domowych miała miejsce w 2021 roku i wynosiła 2359.

Wykres Nr 2: Liczba przeprowadzonych interwencji domowych



Źródło: Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Lubinie

Najczęściej stosowaną formą przemocy domowej w analizowanych latach była przemoc psychiczna, której liczba przypadków wyniosła w 2022 roku 151. Na drugim miejscu znajduje się przemoc fizyczna – 132 przypadki w 2022 roku, z kolei na trzecim – przemoc ekonomiczna – 51 przypadków w 2022 roku.

Tabela Nr 1: Rodzaje stosowanej przemocy domowej w powiecie lubińskim

Rodzaj stosowanej przemocy	Wykaz danych w okresie od 01.01.2020 r. do 31.12.2022 r.			Ogółem
	2020	2021	2022	
Psychiczna	283	173	151	607
Fizyczna	223	147	132	502
Seksualna	17	8	8	33
Ekonomiczna	46	42	51	139
Inna	17	14	15	46



Ogółem	586	384	357	1327
--------	-----	-----	-----	------

Źródło: Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Lubinie

W przypadku liczby osób, które stosują przemoc domową, dostrzegalny jest spadek na przestrzeni lat 2020-2022. Liczba osób stosujących przemoc domową w roku 2020 wynosiła 319, natomiast w 2022 r. zmniejszyła się do 174 osób. Głównymi sprawcami przemocy domowej są mężczyźni, których liczba w latach 2020-2022 wyniosła ogółem 492. W roku 2022 r. funkcjonariusze Policji nie odnotowali żadnego nieletniego stosującego przemoc domową.

Tabela Nr 2: Liczba osób stosujących przemoc domową (ze względu na płeć)

Podział ze względu na płeć	Wykaz danych w okresie od 01.01.2020 r. do 31.12.2022 r.			Ogółem
	2020	2021	2022	
Kobiety	121	21	29	171
Mężczyźni	182	165	145	492
Nieletni	16	3	0	19
Ogółem	319	189	174	682

Źródło: Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Lubinie

Jak wynika z danych przekazanych przez KPP w Lubinie, na przestrzeni lat 2020-2022 liczba osób zidentyfikowanych przez funkcjonariuszy Policji jako osoby doznające przemocy domowej zmniejszyła się o 176. W 2022 roku doznawało przemocy 38 małoletnich.

Tabela Nr 3: Liczba pokrzywdzonych osób w wyniku występowania przemocy domowej (ze względu na płeć)

Podział ze względu na płeć	Wykaz danych w okresie od 01.01.2020 r. do 31.12.2022 r.			Ogółem
	2020	2021	2022	
Kobiety	263	160	125	548
Mężczyźni	46	28	34	108
Nieletni	64	42	38	144
Ogółem	373	230	197	800

Źródło: Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Lubinie

Prokuratura Rejonowa w Lubinie prowadzi i nadzoruje postępowania przygotowawcze w sprawach karnych, w tym także przestępstwa ścigane z następujących artykułów kodeksu karnego:



- „Kto, stosując przemoc wobec osoby lub groźbę bezprawną, zmusza ją lub inną osobę do określonego działania, zaniechania lub znośnienia, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.” - Art. 191 §1;

- „Kto przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 15.” - Art. 197 §1;

- „Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.” - Art. 207 §1.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Prokuraturę Rejonową w Lubinie w latach 2020 – 2022 zarejestrowano ogółem 582 sprawy z art.191 §1, art.197 §1, art.207 §1. Najwięcej spraw prowadzono z art. 207 §1, stanowiły one aż 99%, a największy ich odsetek odnotowano w 2021 roku. W toku prowadzonych czynności aktem oskarżenia zakończono 192 sprawy, natomiast umorzeniem 214. Ponadto w roku 2021 zarejestrowano wzrost spraw z art. 197 §1 oraz art. 207 §1 w porównaniu do roku 2020. W poniższej tabeli przedstawiono stosunek spraw z ww. artykułów kodeksu karnego na przestrzeni lat 2020-2022.

Tabela Nr 4: Postępowania w sprawach karnych z art.191 §1, art.197 §1, art.207 §1

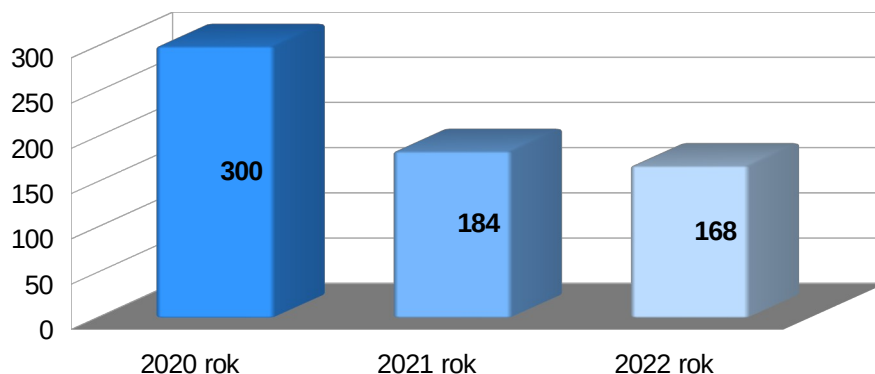
	Sprawy z art. 191 §1 kk			Sprawy z art. 197 §1 kk			Sprawy z art. 207 §1 kk		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Zarejestrowano	1	0	1	1	2	1	192	198	186
Zakończono aktem oskarżenia	0	0	0	0	0	0	81	54	57
Zakończono odmową	0	0	1	0	1	0	21	31	28
Zakończono umorzeniem	0	0	0	0	0	1	69	71	74

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Prokuratury Rejonowej w Lubinie

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. W powiecie lubińskim funkcjonariusze policji założyli w latach 2020-2022 łącznie 652 Niebieskie Karty. Z danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Lubinie wynika, iż liczba zakładanych Niebieskich Kart ma tendencje spadkową, poniższy wykres przedstawia ilość założonych Niebieskich Kart w latach 2020-2022.



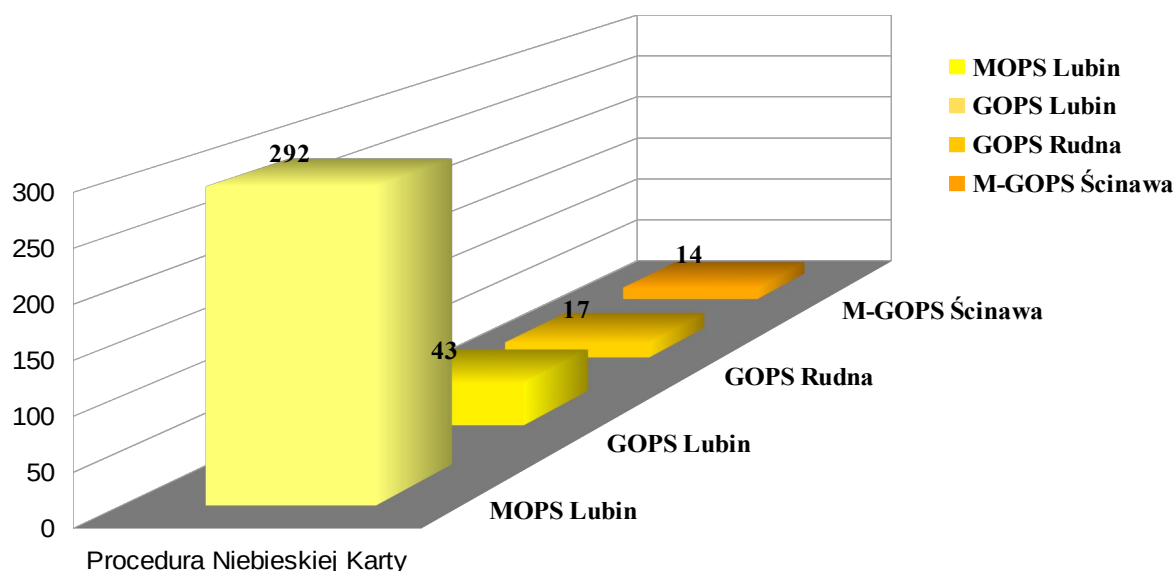
Wykres Nr 3: Liczba założonych Niebieskich Kart w latach 2020-2022



Źródło: Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Lubinie

Procedurę „Niebieskie Karty” stosują również Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu lubińskiego tj. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubinie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubinie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudnej oraz Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ścinawie zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. W roku 2022 łączna liczba prowadzonych procedur NK przez Ośrodki Pomocy Społecznej powiatu lubińskiego wyniosła łącznie 366.

Wykres Nr 4: Prowadzenie procedury „Niebieskie Karty” przez Ośrodki Pomocy Społecznej w powiecie lubińskim w roku 2022



Źródło: Informacja z realizacji Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2017-2023 za rok 2022



Funkcjonujące na terenie powiatu lubińskiego Ośrodki Pomocy Społecznej przyznają świadczenia z pomocy społecznej w drodze decyzji dla rodzin, w których występują dysfunkcje.

Ze względu na występowanie przemocy domowej OPS przyznały pomoc w 2022 roku łącznie 21 rodzinom z terenu powiatu lubińskiego. Największą liczbę rodzin odnotowano w mieście Lubin – 17.

Tabela Nr 5: Rodziny, którym na podstawie decyzji OPS przyznały pomoc ze względu na występowanie przemocy domowej

Jednostka	2020r.	2021r.	2022r.
Powiat Lubiński	30	27	21
MOPS Lubin	21	23	17
GOPS Lubin	2	4	1
GOPS Rudna	6	0	3
M-GOPS Ścinawa	1	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej OPS

3. Uzależnienia

Według definicji zawartej w Encyklopedii PWN uzależnienie to: „*medyczne zaburzenie zdrowia, stan psychologicznej albo psychicznej i fizycznej zależności od jakiegoś psychoaktywnego środka chemicznego, przejawiający się okresowym lub stałym przymusem przyjmowania tej substancji w celu uzyskania efektów jej działania lub uniknięcia przykrych objawów jej braku*”.

Mówiąc o uzależnieniach należy wyróżnić ich rodzaje:

- **Uzależnienie fizyczne (fizjologiczne):** jest związane z silną potrzebą zażywania substancji, a jej zaprzestanie prowadzi do dolegliwości somatycznych, tj. wymioty, biegunki, drżenia, bezsenność.
- **Uzależnienie psychiczne (psychologiczne):** nabyta silna potrzeba stałego wykonywania określonej czynności bądź zażywania jakiejś substancji psychoaktywnej, której niespełnienie nie powoduje poważnych fizjologicznych następstw.
- **Uzależnienie społeczne (socjologiczne):** wiąże się z zażywaniem środków toksycznych pod wpływem panującej mody lub w grupie ludzi podobnych do siebie np.: patostreamerzy, w kręgach młodzieży z tak zwanych subkultur.

Uzależnienie ma negatywny wpływ na zachowanie, zdrowie fizyczne i psychiczne uzależnionego, jest również jedną z przyczyn występowania dysfunkcji w rodzinie. Uzależnienie jednego



z członków rodziny wpływa destrukcyjnie na wszystkie pozostałe osoby będące w bliskiej relacji z nim. Proces uzależnienia przypomina często efekt domina. Codzienne życie toczy się wokół osoby uzależnionej, jej nastrojów, oczekiwań, zaspokajaniu potrzeb, uleganiu szantażom emocjonalnym, manipulacjom. Nałogowy styl życia osoby uzależnionej dezorganizuje życie całej rodziny wprowadzając napięcie, lęk, wstyd, poczucie zagrożenia i brak bezpieczeństwa.

W rodzinach z terenu powiatu lubińskiego dostrzegalny jest problem uzależnień m.in. od alkoholu, narkotyków. Stosowanie substancji psychoaktywnych może mieć znaczący wpływ na występowanie zjawiska przemocy domowej.

Tabela Nr. 6: Liczba osób stosujących przemoc domową będących pod wpływem alkoholu (ze względu na płeć)

Podział ze względu na płeć	Wykaz danych w okresie od 01.01.2020 r. do 31.12.2022 r.			Ogółem
	2020	2021	2022	
Kobiety	14	11	14	39
Mężczyźni	117	76	67	260
Nieletni	0	1	0	1
Ogółem	131	88	81	300

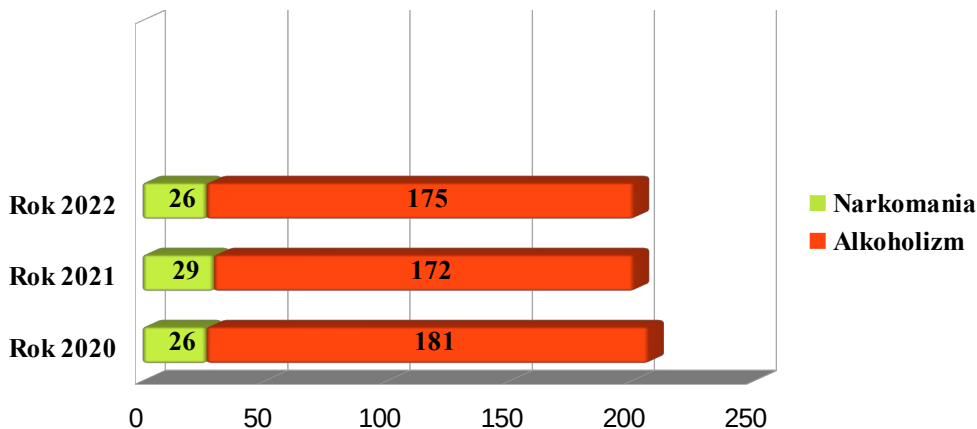
Źródło: Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Lubinie

Tabela Nr 6 obrazuje dane Komendy Powiatowej Policji w Lubinie dotyczące skali zjawiska przemocy domowej osób będących pod wpływem alkoholu. W roku 2020 liczba osób stosujących przemoc domową będących pod wpływem alkoholu wyniosła 131, z czego 89% sprawców przemocy stanowili mężczyźni. Na przestrzeni wskazanych w tabeli lat obserwuje się tendencję spadkową, gdyż w roku 2021 łączna liczba sprawców przemocy wyniosła 88, a w 2022 roku 81.

Ośrodki Pomocy Społecznej udzielają świadczeń z pomocy społecznej również ze względu występowania w rodzinie alkoholizmu oraz narkomanii. Według danych zawartych w ocenie zasobów pomocy społecznej OPS liczba rodzin, która otrzymała pomoc ze względu na występowanie alkoholizmu w 2022 roku wyniosła 175, a z powodu narkomanii w tym samym roku wyniosła 26.



Wykres Nr 5: Liczba rodzin, które uzyskały świadczenie z pomocy społecznej ze względu na występowanie narkomanii i alkoholizmu w latach 2020-2022



Opracowanie własne na podstawie danych z GUS- Bank Danych Lokalnych

4. Zaniedbanie, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodziny

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodziców oznacza sytuację, w której rodzice (lub opiekunowie) nie sprawują odpowiedniej opieki nad dziećmi; kiedy nie mogą, nie umieją lub nie chcą wypełniać swoich funkcji opiekuńczych i wychowawczych wobec dzieci w sposób społecznie akceptowany. Bezradność może przejawiać się m.in. jako zaniedbanie, które jest definiowane jako bierna forma przemocy wiążąca się z zaniechaniem prawidłowej reakcji. Przyczynami takich zachowań mogą być m.in. problemy ekonomiczne, dzieci niechciane, niespełniające oczekiwań rodziców, dzieci niepełnosprawne posiadające deficyty rozwojowe.

Rodzice m.in. z zaburzeniami psychicznymi, upośledzeniem umysłowym, wywodzący się z rodzin patologicznych lub nie posiadający prawidłowych wzorców postępowania stosują często nieprawidłowe metody wychowawcze oraz przemoc w formie zaniedbania wobec swoich dzieci.

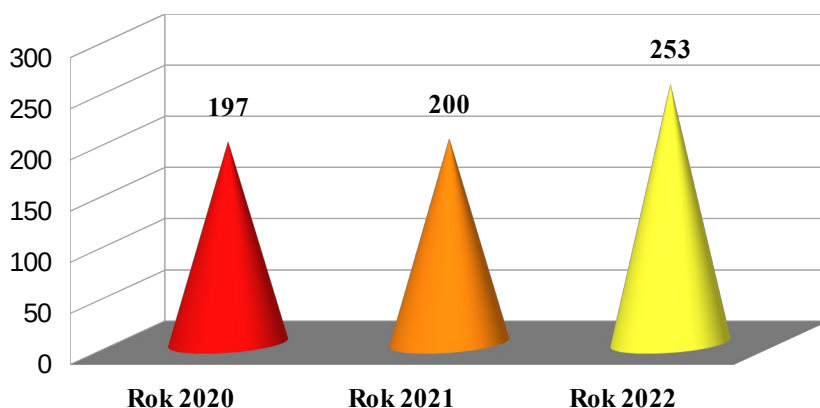
Konsekwencjami bezradności rodziców są zachodzące poważne zmiany w mózgu dziecka, które mogą powodować zaburzenia rozwoju, problemy zdrowotne w dorosłości, problemy z regulacją stresu oraz reagowaniem na strach, a także predysponować poszczególne osoby do szkodliwych zachowań w późniejszym życiu.

Problem niewydolności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych występuje na terenie powiatu lubińskiego. Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy problem niewydolności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego dotyka coraz większej liczby rodzin powiatu lubińskiego. Na wykresie poniżej zostały zawarte dane dotyczące liczby udzielonych z tego tytułu świadczeń z pomocy społecznej przez OPS w latach 2020-2022.



Szczególną uwagę należy zwrócić na znaczny wzrost liczby rodzin, które dotyka problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego na przestrzeni wskazanych lat.

Wykres Nr 6: Liczba rodzin, które uzyskały świadczenie z pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w latach 2020-2022



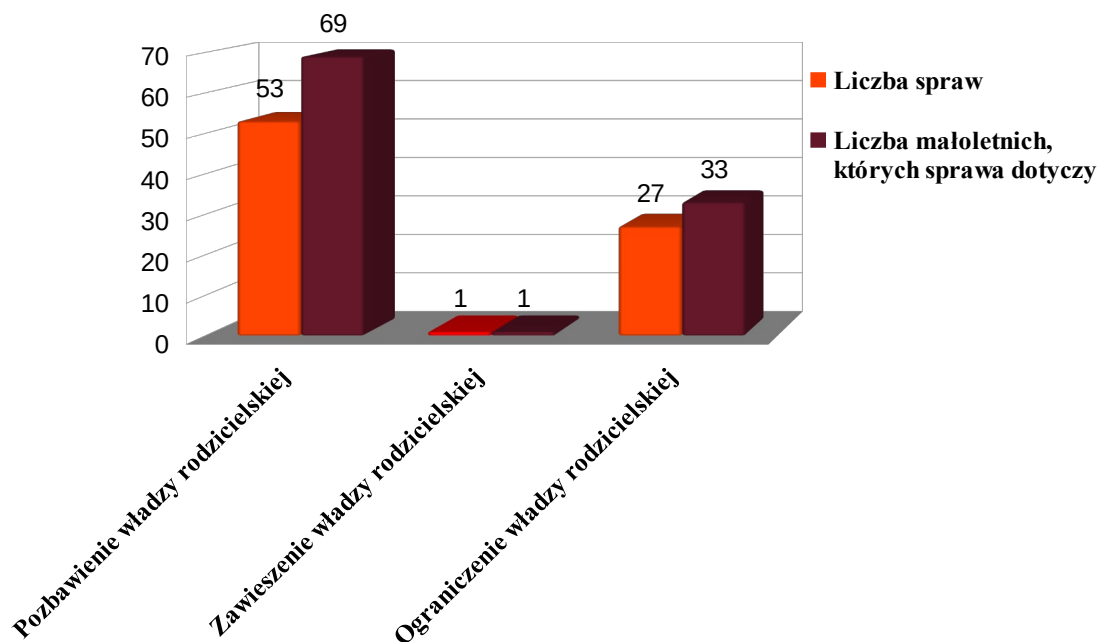
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS- Bank Danych Lokalnych

Konsekwencjami zaniedbania dziecka, a także niewydolności opiekuńczo-wychowawczej rodziny mogą być:

- **Ograniczenie władzy rodzicielskiej** - to sądowe ograniczenie uprawnień i obowiązków rodziców wobec dziecka. Władza rodzicielska może zostać ograniczona obojgu rodzicom, lub tylko jednemu z rodziców. Ograniczenie władzy rodzicielskiej może polegać m.in. na: ustanowieniu stałego nadzoru kuratora sądowego, określeniu, jakie czynności nie mogą być przez rodziców dokonywane bez zezwolenia sądu.
- **Pozbawienie władzy rodzicielskiej** - oznacza utratę ogółu praw i obowiązków, jakie składają się na władzę rodzicielską, tj. w zakresie pieczy, reprezentacji i zarządu majątkiem małoletniego. Pozbawienie władzy rodzicielskiej odbywa się na drodze sądowej i może być orzeczone w stosunku do jednego lub obojga rodziców. Sąd opiekuńczy może pozbawić rodzica władzy rodzicielskiej z powodu trzech przesłanek:
 - jeżeli władza rodzicielska nie może być wykonywana z powodu trwałej przeszkody;
 - jeżeli rodzice nadużywają władzy rodzicielskiej;rodzice w sposób rażący zaniedbują swe obowiązki względem dziecka.
- **Zawieszenie władzy rodzicielskiej**, które polega na tym, że wynikające z niej prawa i obowiązki rodziców nie przestają wprawdzie istnieć, jednakże przez określony czas nie mogą być wykonywane np. z powodu szpitalnego leczenia, rehabilitacji, jak również pobytu w zakładzie karnym, pobytu za granicą.



Wykres Nr 7: Liczba spraw o pobawienie, zawieszenie i ograniczenie władzy rodzicielskiej w powiecie lubińskim w roku 2022



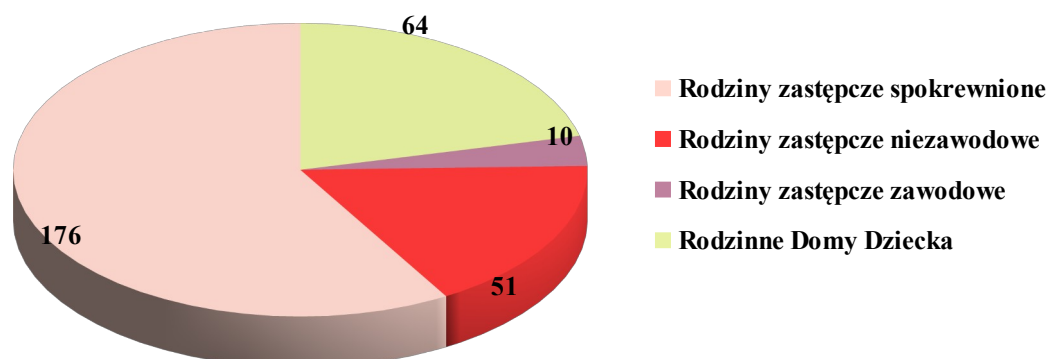
Źródło: Sprawozdanie Sądu Rejonowego w Lubinie w sprawach rodzinnych i nieletnich za rok 2022

Sąd Rejonowy w Lubinie w zakresie dotyczącym władzy rodzicielskiej w roku 2022 przeprowadził sprawy o pozbawienie, zawieszenie oraz ograniczenie władzy rodzicielskiej. We wskazanym roku odbyło się najwięcej spraw o pozbawienie władzy rodzicielskiej - 53, w wyniku czego rodzice 69 małoletnich zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej względem swoich dzieci. Na wykresie Nr 7 uwzględniono rozprawy przeprowadzone przez sąd, w tym liczbę spraw oraz liczbę małoletnich, których sprawy dotyczyły.

Następstwem pozbawienia, ograniczenia lub zawieszenia władzy rodzicielskiej wobec dziecka może być zapewnienie mu opieki w pieczy zastępczej. Piecza zastępcza sprawowana jest w formie rodzinnej (rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka) oraz instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze). Na terenie powiatu lubińskiego w roku 2022 w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało łącznie 91 wychowanków, w tym 22 zostało przyjętych w 2022 roku. Natomiast w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało łącznie 301 wychowanków, w tym 69 zostało przyjętych w 2022 roku. Poniższy wykres zawiera dane obrazujące liczbę dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu lubińskiego w 2022 roku.



Wykres Nr 8: Liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w 2022 roku na terenie powiatu lubińskiego



Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lubinie za 2022 rok wraz z wykazem potrzeb w zakresie potrzeb pomocy społecznej

5. Rodzina, w której występuje ciężka choroba

Przewlekła choroba wywołuje w życiu rodziny poważny kryzys, życie rodzinne dostosowywane jest do osoby chorej. Dziecko w takiej rodzinie wychowywane jest w głębokim poczuciu braku opieki, bólu, lęku, tęsknocie, a także poczuciu niesprawiedliwości. Dzieciństwo z reguły nie jest wtedy bez troski i radosne, ale przynosi samotność, poczucie niezrozumienia, odrzucenie i bycie na drugim planie. U dziecka wywołać to może zaburzenia psychiczne i społeczne np. nieprawidłowe zachowania, negatywne emocje, agresja. Hospitalizacja, która wiąże się z rozłąką między dzieckiem a rodzicem może powodować frustrację oraz drażliwość. Wystąpienie długotrwałej lub ciężkiej choroby w rodzinie wiązać się może także z narażeniem dziecka na przemoc domową np. w formie zaniedbania, które objawia się m.in. brakiem poczucia bezpieczeństwa, nieadekwatnym okazywaniem miłości i troski do potrzeb dziecka, nieokazywaniem uwagi, obojętnością wobec dziecka.

6. Kryzys związany z rozstaniem rodziców (konflikty w rodzinie między rodzicami oraz między rodzicem a dzieckiem)

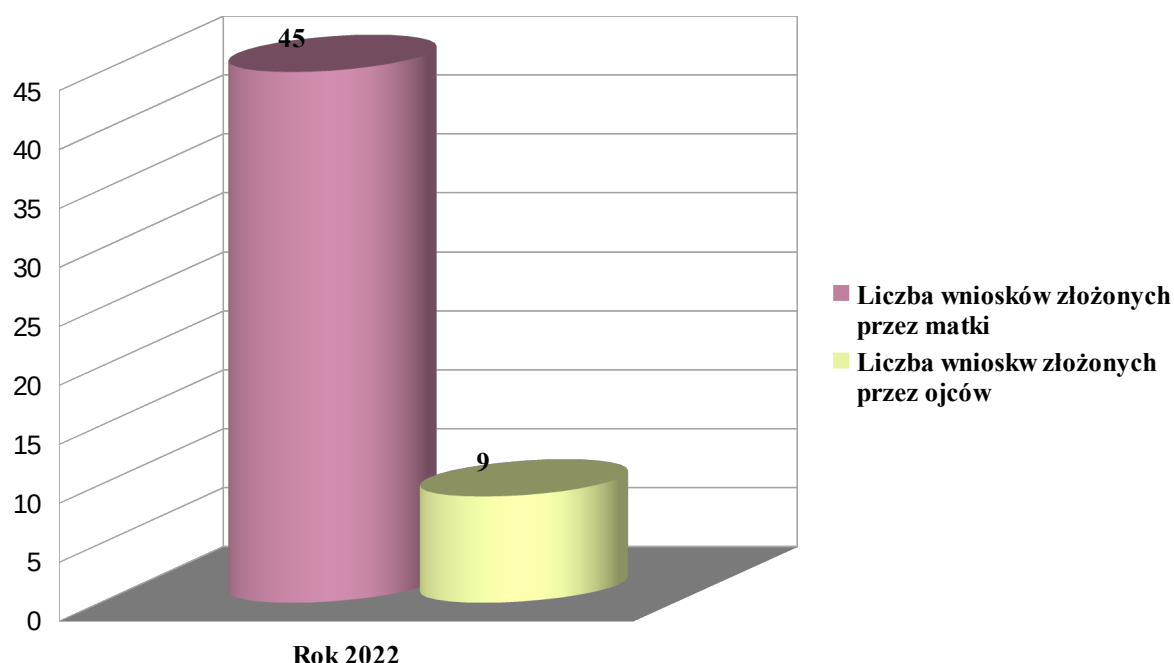
Przyczyn rodzinnych trudności jest wiele, wystąpić mogą zarówno w środowisku zewnętrznym, jak i wewnętrznym małżonków, mogą powodować konflikty oraz być przyczyną przemocy domowej, a tym samym wpływać na nieprawidłowe metody wychowawcze w stosunku do dzieci. Dziecko rozwija się prawidłowo i czuje się dobrze, gdy ma zapewnione poczucie bezpieczeństwa, wie że jest



kochane i nie musi być świadkiem konfliktów, które często doprowadzają do rozwodu bądź rozpadu struktury rodziny. Nie ulega przy tym wątpliwości, że relacja rodziców z dziećmi należy do możliwie najmocniejszych, a więc nie tylko konflikt rodziców, ale również konflikt rodzica z dzieckiem wpływa dotkliwie na życie dziecka.

Podczas rozstania rodziców najważniejszą kwestią jest m.in. uregulowanie spraw dotyczących władzy rodzicielskiej. W powiecie lubińskim liczba matek, które złożyły wniosek o powierzenie władzy rodzicielskiej w 2022 roku wyniosła 45, natomiast liczba ojców, którzy złożyli ten sam wniosek wyniosła zaledwie 9.

Wykres Nr 9: Liczba matek i ojców, którzy złożyli wniosek o powierzenie władzy rodzicielskiej w roku 2022



Źródło: Sprawozdanie Sądu Rejonowego w Lubinie w sprawach rodzinnych i nieletnich za rok 2022

Istotną kwestią jest ustanowienie alimentów osobie do nich uprawnionej, w szczególności dziecku. Wysokość alimentów ustalona powinna być adekwatne do aktualnych potrzeb dziecka. Według Rejestru Dłużników BIG InfoMonitor na koniec listopada 2022 roku zaległe zobowiązania z tytułu alimentów sięgały w kraju niemal 13,4 mld złotych. W stosunku do roku 2021 zadłużenia wzrosły o ponad 40%. Za te wyniki w zdecydowanej większości odpowiadają ojcowie, którzy stanowią 94% wszystkich dłużników alimentacyjnych. Mężczyzn w rejestrze jest ponad 262 tysiące, a kobiet 16 tysięcy. W powiecie lubińskim Ośrodki Pomocy Społecznej udzielają świadczeń na rzecz rodzin dotkniętych problemem niealimentacji, który jest powszechnym zjawiskiem dotyczącym osób,



które nie płacą alimentów na utrzymanie swoich dzieci. Liczba wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w 2022 roku w powiecie lubińskim wyniosła **6 327**, natomiast kwota wypłaconych z tego tytułu świadczeń wyniosła **2 822 516 złotych**.

7. Przestępczość rodziców

Przestępczość definiowana jest jako zbiór czynów zabronionych przez Kodeks Karny pod groźbą kary, które to czyny popełnione zostały na obszarze danej jednostki terytorialnej w danym czasie. Przebywanie w rodzinie dysfunkcyjnej w okresie dorastania, kształtowania osobowości może wpływać na skłonności przestępcze w późniejszym życiu. Przestępczość rodziców może mieć wpływ na powstawanie u dziecka zachowań o cechach kryminalnych, a także zachowań patologicznych. Dzieci z rodzin dysfunkcyjnych w drodze naśladownictwa często przejawiają znaczne trudności wychowawcze charakteryzujące się w takich zachowaniach, jak: oszustwo, kradzieże, niszczenie mienia, spożywanie alkoholu, narkotyków i innych środków psychotropowych, wagarowanie, lekceważenie norm społecznych, koleżeńskich, występowanie przeciw wszelkim zakazom i nakazom.

Według danych przekazanych przez Komendę Powiatową Policji w Lubinie w 2022 roku wszczęto 2752 postępowania przygotowawcze, to jest o 83 więcej niż w roku 2021. W 2022 roku zakończono 2746 postępowań przygotowawczych, to jest o 83 więcej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. W 2022 roku 32 nieletnich sprawców dopuściło się 54 czynów karalnych.

Tabela Nr 7: Liczba nieletnich sprawców, którzy popełnili czyny karalne w 2022 roku

2022r.	
CZYN KARALNY	LICZBA SPRAWCÓW
Kradzież rzeczy	16
Rozboje i wymuszenia rozbójnicze	10
Groźby karalne	5
Przestępstwa narkotykowe	4
Zmuszenia do określonego zachowania	4
Znęcania	4
Uporczywe nękania	2
Uszkodzenie mienia	2
Znieważenia funkcjonariuszy publicznych	2
Kradzieże samochodów	1
Bójki i pobicia	2



Przestępstwa drogowe	1
Ukrywanie dokumentów	1

Źródło: Sprawozdanie Komendy Powiatowej Policji w Lubinie o stanie porządku i bezpieczeństwa w powiecie lubińskim w roku 2022

VI. Symptomy dziecka krzywdzonego

Stosowanie przemocy wobec dziecka ma destrukcyjny oraz negatywny wpływ na jego zdrowie fizyczne, rozwój umysłowy, stan psychiczny oraz umiejętności współżycia z innymi ludźmi. Najbardziej dramatyczne konsekwencje dla rozwoju dziecka wynikają z nadużyć ze strony najbliższych opiekunów, ponieważ pomiędzy dzieckiem a jego rodzicami wytwarza się szczególny rodzaj więzi opartej na potrzebie miłości, przynależności, wsparcia i opieki. Znajomość i umiejętność rozpoznawania symptomów przemocy wobec dzieci jest konieczna by móc je przed nią chronić. Występowanie pojedynczego objawu nie musi oznaczać doznawania przez dziecko przemocy, ale najważniejsze jest jego umiejętne rozpoznanie. Jeśli jeden symptom powtarza się lub występuje jednocześnie z innymi, prawdopodobieństwo stosowania przemocy wobec dziecka wrasta.

Strefy krzywdzenia dziecka:

1. **Sfera fizyczna** – ślady na ciele, samookaleczenia, bóle głowy, omdlenia,
2. **Sfera emocjonalna** – nagłe wahania nastroju, problemy ze snem, negatywna samoocena, myśli i próby samobójcze,
3. **Sfera poznawcza** – nagłe zaburzenia mowy, trudności w nauce, kłamstwa, problemy z pamięcią i koncentracją,
4. **Sfera seksualna** – erotyzacja kontaktów społecznych, seksualna aktywność w stosunku do zabawek i innych dzieci, nasilona masturbacja, zaburzony obraz własnego ciała,
5. **Sfera społeczna** – wycofanie się z kontaktów z innymi ludźmi, zaburzenia w relacjach z rówieśnikami, częste nieobecności w szkole, obawa oraz lęk przed pewnymi ludźmi, miejscami i sytuacjami.



VII. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Celem głównym programu jest propagowanie i wdrożenie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową na terenie powiatu lubińskiego.

1. Cele szczegółowe

1. Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie właściwych postaw rodzicielskich, metod i form wychowania, radzenia sobie w sytuacjach trudnych oraz konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci.
2. Udzielanie specjalistycznej pomocy rodzinom z dysjunkcjami.
3. Edukacja i promowanie prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich, wzmacnianie pozytywnych relacji w rodzinie.
4. Profesjonalizacja kadry, wzrost kompetencji osób pracujących z dzieckiem i rodziną, a także podnoszenie standardu usług świadczonych przez instytucje.

Cel szczegółowy	Działanie
1. Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie właściwych postaw rodzicielskich, metod i form wychowania, radzenia sobie w sytuacjach trudnych oraz konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci.	<i>1.1. Rozwój oferty wsparcia w zakresie pracy z dzieckiem i stosowania odpowiednich metod wychowawczych</i> <i>1.2. Tworzenie oferty zajęć m.in. wychowawczo-edukacyjnych, profilaktycznych dla dzieci, młodzieży</i> <i>1.3. Rozpowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania różnorodnych form pomocy dla rodzin od instytucji i specjalistów lokalnego systemu wsparcia rodziny w szczególności poprzez współpracę międzyinstytucjonalną za pośrednictwem m.in. stron internetowych, ulotek, materiałów informacyjnych</i> <i>1.4. Promowanie pozytywnego wizerunku rodziny poprzez edukację rodziców w szczególności w zakresie prawidłowego</i>



	wypełniania roli rodzicielskiej, promowanie prawidłowego wzorca rodziny, a także wychowania bez przemocy, w poszanowaniu godności osobistej <i>1.5 Wielokierunkowy rozwój działań profilaktycznych zwiększających świadomość osób z najbliższego otoczenia, w tym środowiska sąsiedzkiego w zakresie odpowiedniego reagowania na przemoc</i>
2. Udzielanie specjalistycznej pomocy rodzinom z dysfunkcjami.	<i>2.1. Udzielanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin w kryzysie oraz doświadczających sytuacji problemowych poprzez zapewnienie dostępu do usług specjalistów m.in. prawnika, psychologa, psychiatry, psychoterapeuty, pedagoga, pracownika socjalnego</i> <i>2.2. Rozwój specjalistycznej pomocy i wsparcia w zakresie pracy z dzieckiem, stosowania odpowiednich oddziaływań wychowawczych poprzez m.in. warsztaty podnoszące kompetencje rodzicielskie</i> <i>2.3. Wspieranie osób w zakresie podnoszenia umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz podnoszenia wiedzy w zakresie prawidłowego funkcjonowania rodziny m.in.. poprzez grupy wsparcia, warsztaty, szkolenia</i> <i>2.4. Realizacja programów dla sprawców przemocy, w tym korekcyjno-edukacyjnego oraz psychologiczno - terapeutycznego, celem budowania prawidłowych relacji wewnątrzrodzinnych</i> <i>2.5. Udzielanie wsparcia rodzinom dysfunkcyjnym zagrożonym wykluczeniem</i>



	<i>społecznym poprzez np.: grupy wsparcia, zapewnienie miejsc schronienia</i> <i>2.6 Udzielanie specjalistycznej pomocy rodzicom, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w zakresie podnoszenia kompetencji rodzicielskich</i>
3. Edukacja i promowanie prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich, wzmacnianie pozytywnych relacji w rodzinie.	<i>3.1. Organizowanie spotkań i szkoleń w zakresie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych</i> <i>3.2. Doskonalenie systemu wsparcia rodzin we wzmacnianiu i odzyskiwaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania poprzez m.in. wdrażanie modelu aktywnego, zdrowego i wspólnego spędzania czasu z wykorzystaniem infrastruktury społecznej (np. placówek oświatowych, klubów, ośrodków kultury, centrów sportowych, świetlic wiejskich)</i> <i>3.3. Wspieranie rozwoju usług społecznych w środowisku lokalnym na rzecz rodzin zagrożonych wykluczeniem z powodu dysfunkcji rodzinnych, w tym zagrożonych przemocą</i> <i>3.4. Rozpowszechnianie informacji w zakresie prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich wzmacniających prawidłowe i zdrowe relacje w rodzinie np. poprzez udział w kampaniach społecznych</i>
4. Profesjonalizacja kadr, wzrost kompetencji osób pracujących z dzieckiem i rodziną, a także podnoszenie standardu usług świadczonych przez instytucje.	<i>4.1. Doskonalenie systemu wsparcia rodziców zmagających się z problemami wychowawczymi m.in. poprzez podnoszenie kwalifikacji pedagogicznych i psychologicznych, organizacje szkoleń, inicjowanie projektów, programów o charakterze edukacyjnym</i> <i>4.2. Prowadzenie doradztwa (np. warsztaty,</i>



	<i>seminaria, poradnictwo) dla kadr i służb systemu opieki nad dzieckiem i rodziną</i> <i>4.3. Wspieranie instytucji na rzecz rodziny</i> <i>4.4. Rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej poprzez usprawnienie systemu przepływu informacji wymiany doświadczeń pomiędzy specjalistami, instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomaganiem rodzinom dotkniętymi dysfunkcjami</i> <i>4.5. Monitorowanie środowisk zagrożonych przemocą domową w szczególności przez miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej</i>
Realizatorzy	
• Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubinie, • Placówki Opiekuńczo – Wychowawcze, • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, • placówki oświatowe.	
Partnerzy	
• Komenda Powiatowa Policji (KPP), • Ośrodki Pomocy Społecznej, • organizacje pozarządowe, • parafie.	
Źródła finansowania	
• Budżet państwa, • Budżet powiatu, • Dotacje celowe, • Środki Unii Europejskiej (UE), • Budżet jednostek samorządu terytorialnego.	
Wskaźniki	
• Liczba podjętych działań, • liczba uczestników działań, • liczba osób, • liczba programów, • liczba kampanii.	



VIII. ZASOBY INSTYTUCJONALNE

Powiatowy program promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową jest dokumentem o działaniu długofalowym. Jego realizację umożliwiają zasoby instytucjonalne w postaci instytucji oraz organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie powiatu lubińskiego, do których w należą w szczególności:

1. Starostwo Powiatowe w Lubinie, *Departament Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Lubinie*

1. Ośrodek Interwencji Kryzysowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lubinie,

2. Ośrodki Pomocy Społecznej,

3. Komenda Powiatowa Policji w Lubinie,

4. Sąd Rejonowy w Lubinie,

5. Prokuratura Rejonowa w Lubinie,

6. Placówki oświatowe,

7. Placówki ochrony zdrowia,

8. Organizacje pozarządowe,

9. Sekcja Profilaktyki Uzależnień (SPU) przy MOPS Lubin,

10. Punkt Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy MOPS Lubin,

11. Punkt Konsultacyjno - Diagnostyczny przy GOPS Lubin,

12. Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin w Rudnej,

13. Wolontariusze,

14. Zespoły Interdyscyplinarne przy OPS,

15. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna.

IX. ADRESACI PROGRAMU

Powiatowy program promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w powiecie lubińskim na lata 2024-2030 skierowany jest do:

1) Rodzin niewydolnych wychowawczo, mających problemy wychowawcze z dziećmi.

2) Rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy domowej.

3) Dzieci doznających przemocy lub będących świadkami przemocy domowej.

4) Dzieci i młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym.

4) Osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i niedostosowanych społecznie.



5) Przedstawiciele władz lokalnych, instytucji, organizacji pozarządowych i służb wspierających dziecko i rodzinę oraz działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

X. PROGNOZOWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu wpłyną na doskonalenie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci, w szczególności w rodzinach zagrożonych przemocą domową w powiecie lubińskim. Ponadto przewiduje się osiągnięcie następujących efektów:

1. Zostaną wdrożone odpowiednie postawy rodzicielskie i usprawni się system wsparcia rodzin w procesie wychowania dzieci.
2. Zwiększy się dostępność oraz standard usług świadczonych przez instytucje pomagające dziecku i rodzinie.
3. Zostaną wypracowane jednolite procedury udzielania pomocy i przekazywania informacji między różnymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.
4. Zmniejszeniu ulegnie skala zjawiska przemocy na terenie powiatu lubińskiego.
5. Poprawa więzi między członkami rodziny, która wpłynie na poczucie bezpieczeństwa dzieci, poszanowanie ich godności osobistej.
6. Zwiększy się świadomość społeczna dotycząca zagrożeń wynikających z przemocy domowej.

XI. RAMY FINANSOWANIA

Zadania realizowane w ramach Programu Promowania i Wdrożenia Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku Do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą Domową w Powiecie Lubińskim na lata 2024-2030 finansowane będą z budżetu powiatu, a także środków własnych podmiotów uczestniczących w realizacji zadań Programu.

Ponadto przewiduje się możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych (np. funduszy krajowych, Unii Europejskiej) przy czym możliwość zewnętrznego wsparcia zależeć będzie od następujących czynników:

- wielkości środków przeznaczonych przez Unię Europejską na wsparcie rozwoju społecznego w Polsce,
- zasad podziału środków unijnych pomiędzy poszczególne województwa,
- potencjału absorpcyjnego poszczególnych organizacji społecznych i instytucji,



- zdolności przygotowania i realizacji konkretnych projektów dla powiatu lubińskiego w sferze społecznej.

XII. MONITORING I EWALUACJA

Monitorowanie Powiatowego Programu i Promowania i Wdrożenia Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą Domową w Powiecie Lubińskim na lata 2024-2030 odbywać się będzie na podstawie corocznej sprawozdawczości z realizowanych zadań. Podmioty współpracujące w programie będą przekazywać informacje dotyczące zrealizowanych działań do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lubinie, a tak zgromadzony materiał stanowić będzie sprawozdanie z osiągniętych celów i rezultatów. Ewaluacja programu polegać będzie przede wszystkim na ocenie jego efektów w oparciu o analizę i przetwarzanie zebranych danych od wskazanych w Programie realizatorów i partnerów. Głównym zadaniem ewaluacji jest określenie czy i w jakim stopniu program i jego poszczególne elementy doprowadziły do osiągnięcia założonych celów, w oparciu o następujące kryteria:

- a) Kryterium skuteczności** – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu,
- b) Kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami,
- c) Kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów,
- d) Kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.



XII. SPIS TABEL I WYKRESÓW

1. Rysunek Nr 1 – Mapa powiatu lubińskiego.....	7
2. Wykres Nr 1 – Stan ludności w wieku przedprodukcyjnym w roku 2022.....	8
3. Wykres Nr 2: Liczba przeprowadzonych interwencji domowych.....	12
4. Tabela Nr 1: Rodzaje stosowanej przemocy domowej w powiecie lubińskim.....	12
5. Tabela Nr 2: Liczba osób stosujących przemoc domowej (<i>ze względu na płeć</i>).....	13
6. Tabela Nr 3: Liczba pokrzywdzonych osób w wyniku występowania przemocy domowej (<i>ze względu na płeć</i>).....	13
7. Tabela Nr 4: Postępowania w sprawach karnych z art.191 §1, art.197 §1, art.207 §1.....	14
8. Wykres Nr 3: Liczba założonych Niebieskich Kart w latach 2020-2022.....	15
9. Wykres Nr 4: Prowadzenie procedury „Niebieskie Karty” przez Ośrodki Pomocy Społecznej w powiecie lubińskim w roku 2022.....	15
10. Tabela Nr 5: Rodziny, którym na podstawie decyzji OPS przyznały pomoc ze względu na występowanie przemocy domowej.....	16
11. Tabela Nr. 6: Liczba osób stosujących przemoc domową będących pod wpływem alkoholu (<i>ze względu na płeć</i>).....	17
12. Wykres Nr 5: Liczba rodzin, które uzyskały świadczenie z pomocy społecznej ze względu na występowanie narkomanii i alkoholizmu w latach 2020-2022.....	18
13. Wykres Nr 6: Liczba rodzin, które uzyskały świadczenie z pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w latach 2020-2022.....	19
14. Wykres Nr 7: Liczba spraw o pobawienie, zawieszenie i ograniczenie władzy rodzicielskiej w powiecie lubińskim w roku 2022.....	20
15. Wykres Nr 8: Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.....	21
16. Wykres Nr 9: Liczba matek i ojców, którzy złożyli wniosek o powierzenie władzy rodzicielskiej w roku 2022.....	22
17. Tabela Nr 7: Liczba nieletnich sprawców, którzy popełnili czyny karalne w 2022 roku.....	23